

Sector	: Inwoners	Openbaar: ☒
Afdeling	: Welzijn	Niet openbaar: ☐
Zaaknummer(s) ingekomen stuk(ken)	:	Kabinet: ☐
Behandelend medewerk(st)er:	M. Janssen Tel.: (0495) 575 481	
Portefeuillehouder(s)	: H.W.J. Coolen	Nummer B&W-advies: BW-004000

ONDERWERP

Instemmen met de nota Vrijwilligersbeleid 2012-2015

ADVIES

Aan de raad voorstellen in te stemmen met de nota vrijwilligersbeleid gemeente Weert 2012-2015

TOELICHTING

Relatie met vorig voorstel:
Nvt.

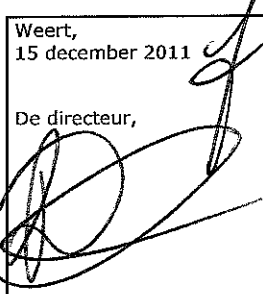
Algemeen:

Met de komst van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in 2007 is voor het eerst voor gemeenten de wettelijke verplichting ontstaan beleid formeel vast te leggen ten aanzien van prestatievelid 4 'Mantelzorg en Vrijwilligers'. Voor Mantelzorg is er al een aparte notitie, voor vrijwilligersbeleid is dat nog niet het geval. De nu voorliggende notitie vrijwilligersbeleid 2012-2015 brengt hier verandering in. De notitie is tot stand gekomen in samenwerking met Punt Welzijn omdat Punt Welzijn op het gebied van vrijwilligerswerk nu ook al diverse taken uitvoert. Willen we het hoofd bieden aan het toenemende beroep dat de komende jaren op vrijwilligers wordt gedaan is het van belang om het lokale vrijwilligersbeleid vast te leggen.

De notitie vrijwilligersbeleid is tevens voorgelegd aan het Platform Wmo. Het Platform stemt in met de inhoud van de notitie en het plan van aanpak

JURIDISCHE GEVOLGEN (o.a. FATALE TERMIJNEN/HANDHAVING)

Geen.

Weert, 15 december 2011 De directeur,	Commissie Welzijn van 24 januari 2012 Raad van 8 februari 2012	S		B	W	W	W	W
		akkoord		M	S	A		
		bespreken						D
Behandeling uiterlijk in college van 3 januari 2012								

Beslissing d.d.: 3^e januari 2012

Nummer: 3

De secretaris

Akkoord met advies. Mandaat aan wethouder Coolen tot tekstuele aanpassing advies en raads voorstel. Totaal aantal pagina's 2

FINANCIËLE EN PERSONELE GEVOLGEN

Het Plan van aanpak Vrijwilligersbeleid 2012-2015 bevat een grote hoeveelheid activiteiten. Wat betreft het huidige beleid is in de dekking voorzien. Bij het opstellen van het Vrijwilligersbeleid 2012- 2015 is uitgegaan van een sobere en doelmatige inzet van middelen. De activiteiten worden door Punt Welzijn uitgevoerd binnen het bestaande budget.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Voor wie is dit advies van belang?:

- ❖ Organisaties/Instellingen
- ❖ Raadsleden
- ❖ Overigen (bijv. afzender/aanvrager)

Nadere specificatie: Informeren Punt Welzijn en de vrijwilligersorganisaties in Weert.

Geadviseerd wordt de volgende communicatie-instrumenten te gebruiken:

- ❖ Gemeentewijzer
- ❖ Gemeentelijke website

Geadviseerd wordt de volgende participatie-instrumenten te gebruiken:

- ❖ Niet van toepassing

OVERLEG GEVOERD MET

Intern: nvt.

Extern: Platform Wmo, Servicepunt Vrijwilligers, Vrijwilligersorganisaties.

BIJLAGEN

Openbaar:

Notitie Vrijwilligersbeleid Weert 2012-2015

Niet-openbaar:

Niet van toepassing

Vergadering van de gemeenteraad van 8 februari 2012

Portefeuillehouder : H.W.J. Coolen

Behandelend ambtenaar : M. Janssen

Nummer raadsvoorstel: RAD-000552

Doorkiesnummer : (0495) 575 481

Agendapunt: -

ONDERWERP

Vaststellen van de nota Vrijwilligersbeleid Gemeente Weert 2012-2015

AANLEIDING EN DOELSTELLING

Met de komst van de Wet maatschappelijk ondersteuning in 2007 is voor het eerst de wettelijke verplichting ontstaan om vrijwilligersbeleid formeel vast te leggen. In het 4-jarig beleidsplan Wmo 2009 t/m 2012 zijn ten aanzien van vrijwilligerswerk al diverse acties en te behalen resultaten geformuleerd. Diverse ontwikkelingen zoals een toenemende vergrijzing en een terugtrekkende overheid benadrukken het belang van vrijwilligers. Om op een effectieve manier in te spelen op bestaande en nieuwe ontwikkelingen op het brede terrein van vrijwilligers en vrijwilligerswerk is vrijwilligersbeleid geformuleerd.

PROBLEEMSTELLING

Er is een tendens merkbaar dat het verrichten van vrijwilligerswerk minder vanzelfsprekend wordt en dat terwijl het beroep dat de gemeente op vrijwilligers doet onder invloed van diverse ontwikkelingen toeneemt.

OPLOSSINGSRICHTINGEN

Door te beschrijven wat vrijwilligerswerk is en welke ontwikkelingen hierop van invloed zijn is een plan van aanpak tot stand gekomen. In dit plan van aanpak wordt op hoofdlijnen weergegeven welke activiteiten voortgezet dienen te worden, welke activiteiten voor verbetering vatbaar zijn en welke nieuwe activiteiten kunnen worden ingezet om de omvang van het huidige bestand aan vrijwilligers te behouden of uit te breiden. Een verdere verfijning van deze acties wordt (SMART) verwerkt in het Dienstenboek 2012 van Punt Welzijn.

COMMUNICATIE

Communicatie vindt plaats door middel van het plaatsen van de notitie op de gemeentelijke website en een bericht in de gemeentewijzer. Daarnaast wordt Punt Welzijn als actiehouders schriftelijk geïnformeerd na vaststelling van het beleid. Het Platform Wmo heeft ingestemd met de nota Vrijwilligersbeleid 2012-2015.

EVALUATIE

Om het vrijwilligersbeleid te monitoren stelt Punt Welzijn jaarlijks een beknopte voortgangsrapportage op. In deze voortgangsrapportage moet zichtbaar zijn welke acties op het gebied van vrijwilligerswerk zijn uitgevoerd en met welk resultaat. Deze rapportage wordt door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld en ter kennis van de raad (commissie welzijn) gebracht.

ADVIES RAADSCOMMISSIE

VOORSTEL COLLEGE

Wij stellen de raad voor de nota Vrijwilligersbeleid gemeente Weert 2012-2015 vast te stellen.

Bijbehorend ontwerpraadsbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Burgemeester en wethouders van Weert,
de secretaris, de burgemeester,

M.H.F. Knaapen

A.A.M.M. Heijmans

Nummer raadsvoorstel: RAD-000552

RAADSBSLUIT

De raad van de gemeente Weert,
gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 3 januari 2012;

b e s l u i t :

De nota Vrijwilligersbeleid 2012-2015 gemeente Weert vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 8 februari 2012.

De griffier,

De voorzitter,

M.H.R.M. Wolfs-Corten

A.A.M.M. Heijmans

NOTITIE

VRIJWILLIGERSBELEID

2012 - 2015

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	2
2	ACHTERGRONDEN EN DEFINITIES	3
	2.1 Wat is vrijwilligerswerk	3
	2.2 Wat is een vrijwilligersorganisatie	3
	2.3 Soorten vrijwilligerswerk	3
	2.4 Wie doet vrijwilligerswerk	4
	2.5 Waar wordt vrijwilligerswerk verricht.....	5
	2.6 Motieven om vrijwilligerswerk te doen	6
	2.7 Basisfuncties vrijwilligerswerk	7
3	ONTWIKKELINGEN	8
	3.1 Maatschappelijke ontwikkelingen	8
	3.2 Demografische ontwikkelingen	9
	3.3 Beleidsontwikkelingen	9
	3.4 Ontwikkelingen binnen het vrijwilligerswerk	10
4	HUIDIGE BELEID IN WEERT	11
	4.1 Visie op vrijwilligersbeleid	11
	4.2 Wat doen we al	11
	4.3 Verbeterpunten	13
5	PLAN VAN AANPAK	15
	5.1 Actiepunten	16
	5.2 Financiën	16
	5.3 Evaluatie.....	16

1 INLEIDING

Veel Weertenaren zetten zich in als vrijwilliger. Ze zijn onmisbaar voor de sociale samenhang en verzetten enorm veel werk op uiteenlopende maatschappelijke terreinen. Er zijn niet alleen veel vrijwilligers in Weert er is ook een grote variatie aan activiteiten en vormen van ondersteuning gericht op vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Wij willen de omvang en de variatie van het vrijwilligersbestand voor de toekomst behouden. Vooral omdat er een tendens merkbaar is dat het verrichten van vrijwilligerswerk minder vanzelfsprekend is terwijl het beroep dat we op vrijwilligers doen onder invloed van een aantal maatschappelijke ontwikkelingen toeneemt.

Met de komst van de Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in 2007 is voor het eerst de wettelijke verplichting gekomen vrijwilligersbeleid formeel vast te leggen. Het richtinggevend kader is door voormalig staatssecretaris, Jet Bussemaker geformuleerd in de vorm van een vijftal basisfuncties. Deze basisfuncties vertalen, verbinden, versterken, verbreiden en verankeren dienen als leidraad om het lokale vrijwilligersbeleid effectief in te vullen.

De voorliggende notitie over vrijwilligersbeleid in Weert is tot stand is gekomen in samenwerking met Punt Welzijn en het Servicepunt Vrijwilligers. De nota is vervolgens voorgelegd aan een vertegenwoordiging van vrijwilligersorganisaties met het verzoek op de inhoud te reageren. In de nota wordt allereerst achtergrondinformatie verstrekt over vrijwilligerswerk. Wat is het, waar zijn mensen vrijwillig actief, wat zijn de motieven om vrijwilligerswerk te doen en wat houden de basisfuncties in. Met welke ontwikkelingen moeten we bij het opstellen van vrijwilligersbeleid rekening houden. Wat is onze visie op vrijwilligerswerk en hoe ziet het huidige vrijwilligersbeleid er uit. Wat doen we al en wat zijn mogelijke verbeterpunten. Tot slot beschrijven we wat we willen bereiken met het vrijwilligersbeleid en hoe we dat gaan aanpakken.

2 ACHTERGRONDEN EN DEFINITIES

2.1 Wat is vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk is werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van andere mensen of de samenleving

In de praktijk geldt deze definitie niet zo absoluut. Zo worden maatschappelijke stages gezien in de sfeer van vrijwilligerswerk, maar ze zijn wel verplicht. Soms krijgen vrijwilligers toch enige vergoeding voor hun werk of worden indirect gecompenseerd, zoals behoud van uitkering. De motivatie van vrijwilligers is niet alleen extern gericht. Men doet het ook voor zichzelf, voor de eigen ontwikkeling of gewoon omdat het leuk is.

Vrijwilligerswerk wordt getypeerd door de volgende kenmerken:

- het werk dient een algemeen belang
- er is geen sprake van een winstoogmerk
- het werk is niet concurrerend/verdringend ten opzichte van betaald werk

Het vrijwilligerswerk in de zorg onderscheidt zich overigens van 'mantelzorg' dat wil zeggen de zorg voor familieleden en huisgenoten. Bij mantelzorg is er geen sprake van een vrijwillige keuze. Het overkomt je. Gelet op de aard van de mantelzorg laten we dit in deze nota buiten beschouwing.

2.2 Wat is een vrijwilligersorganisatie

Naast individuele vrijwilligers zijn er ook vrijwilligersorganisaties. Onderstaande definitie geeft weer wat een vrijwilligersorganisatie is:

Een vrijwilligersorganisatie is: een organisatie, instelling, club of vereniging die vrijwilligers inzet bij het uitvoeren van diverse activiteiten

2.3 Soorten Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk is heel divers en kan betrekking hebben op:

- bestuurswerk in verenigingen/stichtingen
- organisatorisch werk
- belangenbehartiging
- zelfstandige uitvoering van activiteiten
- ondersteunende activiteiten

Vrijwilligerswerk kan bestaan uit:

- Een langdurige structurele inzet voor een organisatie
- Tijdelijke inzet voor de duur van een evenement of een specifieke activiteit/project
- Inzet ad hoc, dus voor een enkele keer

Vrijwilligerswerk is niet vrijblijvend. Als iemand zich verbindt aan bepaalde taken, dan komt dit neer op een zelf opgelegde verplichting waar een organisatie op moet kunnen bouwen. Dit laatste is van belang vanwege de verplichtingen die de organisatie is aangegaan en voor de continuïteit van het werk.

2.4 Wie doet vrijwilligerswerk

Onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP)¹ en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zegt hierover het volgende:

Bijna de helft van zowel mannen als vrouwen verricht langdurig of tijdelijk vrijwilligerswerk.

Percentage vrijwilligers naar geslacht

mannen	45,3%
vrouwen	44,9%

Bron: CBS 6-9-2011

Gekeken naar de leeftijdscategorieën is er sprake van een redelijk gelijkwaardige deelname aan vrijwilligerswerk.

Percentage vrijwilligers naar leeftijd

18 – 24 jaar	43,6%
25 – 34 jaar	40,3%
35 – 44 jaar	53,4%
45 - 54 jaar	47,1%
55 – 64 jaar	46%
65 – 74 jaar	43,9%
75 jaar	27,1%

Bron: CBS 6-9-2011

Autochtonen zijn actiever in het vrijwilligerswerk dan allochtonen.

Percentage vrijwilligers naar herkomst

	2007	2010
Autochtonen	47,3%	48%
Westerse allochtonen	36,4%	38,1%
Niet-westerse allochtonen	26,6%	28,5%

Bron: POLS en CBS 6-9-2011

Hoger opgeleiden zijn actiever in het vrijwilligerswerk dan lager opgeleiden.

Percentage vrijwilligers naar opleiding

Basisonderwijs	25,8%
Vmbo, Mbo 1, Avo onderbouw	40,4%
Havo, VWO, MBO	49,8%
HBO, WO, Bachelor	56,8%
WO, Master. Doctor	56%

Bron: CBS 6-9-2010

1 bron: toekomstverkenning 2015 SCP/ CBS 6-9-2011

Mensen die op het platteland wonen zijn actiever in het vrijwilligerswerk dan stedelingen.

Percentage vrijwilligers naar stedelijkheidsgraad

Zeer sterk	38,6%
Sterk	40,8%
Matig	46,7%
Weinig	50,7%
Niet	53,7%

Bron: CBS 6-9-2011

Mensen met betaald werk doen relatief meer aan vrijwilligerswerk dan anderen, waarbij de opmerking gemaakt wordt dat mensen met een deeltijdbaan het meest actief zijn.

Percentage vrijwilligers naar sociaal economische status

Totaal	Niet werkend 43,1	Totaal	Werkend 46,6
ww-uitkering	31,3%	particulier bedrijf	44,6%
bijstand & overige	33,6%	ambtenaren	51,4%
arbeidsongeschikt	31,3%	directeur/groootaandeelhouder	52%
Vut-pensioen tot 65	50,1%	zelfstandige	43,9%
Pensioen 65+	47,4%	overig	50,4%
student	48,3%		
overig	45,6%		

Bron: CBS 6-9-2011

2.5 Waar wordt vrijwilligerswerk verricht

Onderstaand een overzicht van de sectoren waar in Weert lokaal vrijwilligerswerk wordt verricht. De opsomming is niet uitputtend.

Jeugd	Jeugdvereniging, Scouting, Clubhuis
School	Schoolbesturen, Ouderraden, ondersteuning school, Evenementen
Verzorging	Algemene hulpdiensten, Maatjesprojecten, Toon Hermans Huis, Hospice, Zorginstellingen
Sport	Sportverenigingen, Sportevenementen
Hobby	Hobbyclubs en verenigingen
Cultuur	Muziek, Dans, Toneel, Traditionele volkscultuur, Culturele evenementen
Levensbeschouwing	Kerkgenootschappen, Moskeeën
Arbeid	Vakbonden, Cliëntenraden, Adviesorganen
Politiek	Politieke partijen, Actiegroepen
Buurt/wijk/dorp	Wijk- en Dorpsraden, Buurtverenigingen, Wijkaccommodaties, 'De Roos'
Sociaal / Veiligheid	Gehandicaptenorganisaties, Vrouwenorganisaties, De Zonnebloem Rode Kruis, Brandweer, Slachtofferhulp, Seniorenorganisaties

In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, blijft het aantal vrijwilligers redelijk stabiel.

Percentage vrijwilligers per gebied door de jaren heen

	1998	2001	2004	2007	2010
Totaal	44%	43,2%	42,5%	44,9%	45,1%
Jeugd	4,3%	4,6%	4,0%	4,4%	5%
School	9,1%	8,8%	8,5%	9,3%	10,2%
Verzorging	5,5%	8,1%	7,85	7,9%	8,2%
Sport	13,7%	13,4%	13,1%	12,9%	13,7%
Hobby	5,5%	4,6%	4,5%	4,6%	4,7%
Cultuur	5,3%	4,5%	5,1%	4,9%	5,7%
Levensbeschouwing	8,5%	8,9%	7,9%	9,3%	8,5%
Arbeid	3,3%	2,8%	2,3%	2,2%	2%
Politiek	1,4%	1,1%	1,0%	1,2%	1,5%
Overige *	7,6%	6,5%	6,6%	13,0%	14,5%

Bron: CBS 6-9-2011

* buurtverenigingen, wijk- en dorpsraden en diverse belangenorganisaties

2.6 Motieven om vrijwilligerswerk te doen

Waarom doet iemand werk zonder daar voor betaald te krijgen? Uit een landelijk onderzoek kwamen de volgende motieven naar voren. Iemand is actief voor zichzelf (capaciteiten ontwikkelen, sociale contacten, zich nuttig voelen) of voor anderen (helpen, dienstbaar zijn) Maar bijna altijd is het een combinatie van zowel het een als het ander.

Gericht op eigen ontwikkeling:

- omdat het plezierig is om te doen
- capaciteiten benutten
- capaciteiten ontwikkelen
- met mensen in aanraking komen
- omgaan met mensen met dezelfde ideeën
- eigen ideeën toepassen
- ervaring opdoen die voor een beroep nuttig is

Gericht op anderen:

- betrokken zijn bij het maatschappelijk gebeuren
- andere mensen helpen
- iets voor eigen groepering kunnen doen
- verdienstelijk maken
- iets voor achtergestelde groepen doen
- kunnen werken aan maatschappelijke veranderingen
- ervaringen overdragen
- een rol spelen in het sociale leven

Het motief om vrijwilligerswerk te doen wordt vaak versterkt door een extra betrokkenheid, zoals kinderen op school, lid van een vereniging of een naaste die hulpbehoevend is

Verder is het interessant te weten dat de onderlinge verhouding tussen het vrijwillig bestuurswerk of vrijwillig uitvoerend werk nogal uiteenloopt.

Percentage bestuurswerk en uitvoerend werk

bestuurswerk	26,2
Uitvoerend werk	76,8

Bron: CBS 6-9-2011

2.7 Basisfuncties vrijwilligerswerk

De ontwikkeling in het rijksbeleid met grote invloed op de positie van het vrijwilligerswerk is zonder twijfel de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De Wmo benoemt expliciet mantelzorgers en vrijwilligers in prestatievel 4. Gemeenten krijgen daarmee de wettelijke taak om vrijwilligers te ondersteunen. Om het vrijwilligersbeleid beter gestalte te geven zijn door het ministerie van Volkshuisvesting, Welzijn en Sport (VWS) een vijftal basisfuncties geformuleerd waarmee de lokale inzet kan worden geanalyseerd en verbeterd. Het gaat om de volgende functies:

Vertalen van maatschappelijke ontwikkelingen

Wat zijn de ontwikkelingen en hoe spelen we daar op in. Het is niet alleen van belang dat de gemeente hier rekening mee houdt, maar ook de vrijwilligersorganisaties zelf. Grote ontwikkelingen zijn niet te sturen, maar er kan wel op worden ingespeeld (zie hoofdstuk 3).

Verbinden en makelen

Vraag en aanbod van vrijwilligers moeten elkaar kunnen treffen. De directe benadering van kandidaten, in eigen kring werkt daarbij het beste. Daarnaast is de gerichte werving op een specifieke groep het meest efficiënt. De vrijwilligersvacaturebank (in Weert het Servicepunt Vrijwilligers) functioneert als makelaar tussen vraag en aanbod.

Verbinden heeft betrekking op het in contact brengen van organisaties, het koppelen van activiteiten. Het kan gaan om het uitwisselen van informatie, leren van elkaar of samen organiseren. Het is nuttig om partners te verbinden op een meerwaarde wederzijds. Denk hierbij aan de relatie tussen professionele instellingen en vrijwilligersorganisaties, bedrijven en vrijwilligersorganisaties en vrijwilligersorganisaties onderling.

Versterken

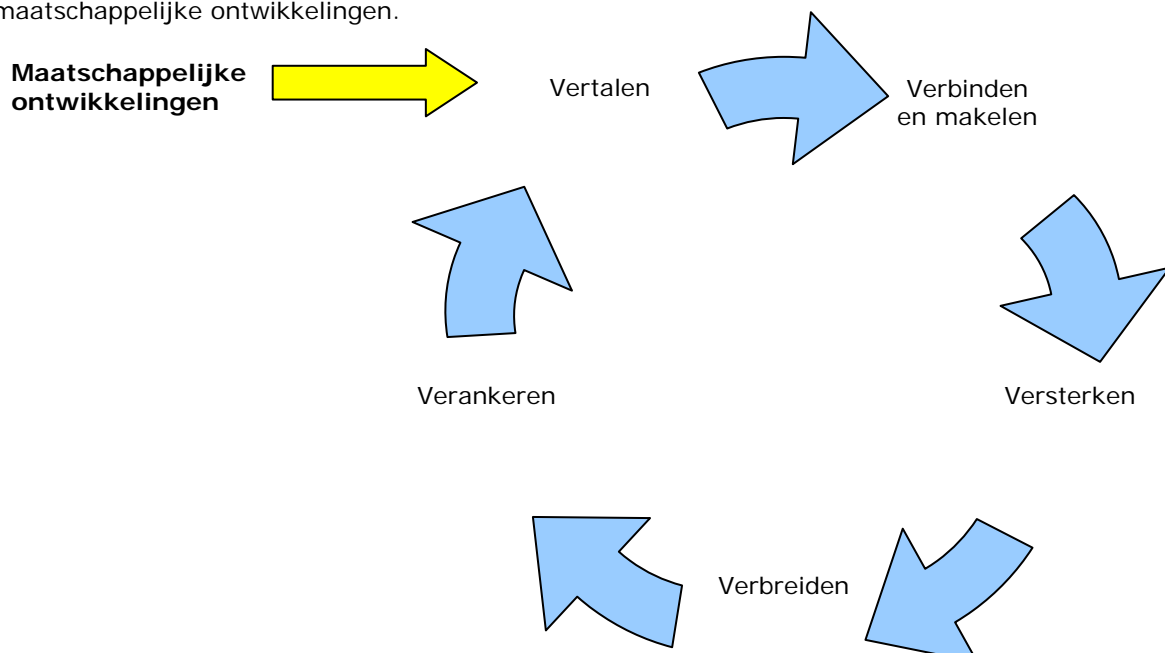
Versterken houdt in dat de gemeente een effectieve ondersteuningsinfrastructuur biedt. In de eerste plaats biedt het subsidiebeleid een belangrijke basis. Het gaat bij deze basisfunctie niet om de structuur zelf, maar om het doel dat daarmee bereikt wordt: het ondersteunen en versterken van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Daarnaast is het inrichten/ in stand houden van een Servicepunt Vrijwilligers een belangrijk onderdeel van deze infrastructuur.

Verbreiden

Het promoten en uiting geven aan de waardering van het vrijwilligerswerk valt onder de basisfunctie 'verbreiden'. Bij deze basisfunctie gaat om vier kernwoorden: inspireren, verleiden, verbreden en waarderen. Als de gemeente aan vrijwilligerswerk grote waarde hecht, moet dat ook zichtbaar tot uitdrukking komen.

Verankeren

Vastgelegde kennis en ervaring in het vrijwilligerswerk dient beschikbaar te zijn, bijvoorbeeld via een informatiepunt, Servicepunt Vrijwilligers of door middel van een ontwikkeld trainingsaanbod. Naast het vastleggen, is het ook goed een evaluatieslag te maken van de opgedane ervaringen en dit te gebruiken voor innovaties. Dit is in feite weer een voorloper van de basisfunctie Vertalen maatschappelijke ontwikkelingen.

3 ONTWIKKELINGEN

3.1 Maatschappelijke ontwikkelingen

Algemene trends en ontwikkelingen in de maatschappij hebben invloed op de manier waarop en de mate waarin vrijwillige inzet plaats vindt. Hierbij valt te denken aan:

Individualisering en keuzevrijheid

De huidige samenleving kenmerkt zich door individualisering. Mensen hebben veel individuele keuzevrijheid en willen dat ook hebben. Daarnaast legt de terugtrekkende overheid de verantwoordelijkheid voor het maatschappelijk functioneren meer bij de burger zelf. De voorkeur van mensen bij vrijwillige inzet gaat uit naar vrijwilligerswerk zonder een vaste binding en voor een korter tijdsbestek.

Het vrijwilligerswerk moet een aantrekkelijke keuzemogelijkheid vormen, die de moderne vrijwilliger zelf ook wat oplevert, zoals begeleiding, inspraak, scholing en leerervaring

Informatisering

Internet en het gebruik van mobiele telefoons zijn volkomen normaal en belangrijk in het leven van veel mensen. Internet is een belangrijke bron van informatie. Op een goedkope en snelle manier kunnen mensen netwerken opbouwen en met elkaar communiceren. Informatisering brengt ook met zich mee dat er naast face tot face contacten nieuwe vormen van contactlegging ontstaan.

Benutten van digitale hulpmiddelen kan het ontstaan van andere vormen van vrijwilligerswerk bevorderen

Verhouding werk en vrije tijd

De nog altijd groeiende arbeidsparticipatie van vrouwen, maakt dat een aanzienlijke groep mensen eerder minder dan meer vrije tijd heeft. Tweeverdieners, zeker als ze kinderen hebben, hebben een chronisch gebrek aan vrije tijd. Dit geldt met name voor vrouwen omdat ze naast hun toenemende arbeidsparticipatie het grootste deel van de zorg voor gezin en hulpbehoevende familieleden op zich nemen. Ook voor andere groepen is de hoeveelheid vrije tijd eerder afgenomen dan toegenomen, bijvoorbeeld voor studenten die onder een strenger studiefinancieringssysteem studeren en werkenden die veeleisende banen hebben. Groepen die meer tijd krijgen (senioren) zijn in principe beschikbaar voor vrijwilligerswerk maar besteden een deel van hun tijd ook aan het opvangen van de kleinkinderen als de eigen kinderen beide werken. Het kabinet wil dat mensen langer doorwerken om te voorkomen dat er personeeltekorten ontstaan door de vergrijzing en om de AOW betaalbaar te houden. Dit betekent minder tijd voor vrijwilligerswerk. Ook veranderingen in leefstijl spelen een rol bij de beschikbare tijd voor vrijwilligerswerk. Mensen hebben meer behoefte aan variatie en verandering en willen in de tijd die ze hebben kunnen schakelen tussen uiteenlopende activiteiten.

Het Servicepunt Vrijwilligers en de vrijwilligersorganisaties moeten bij het matchen van vraag en aanbod rekening houden met de veranderde verhouding tussen werk en vrije tijd

Multiculturalisering

De samenstelling van de bevolking verandert en dat heeft ook zijn weerslag op vrijwilligersorganisaties. Allochtonen zijn ondervertegenwoordigd in het (Nederlandse) vrijwilligerswerk, maar verrichten wel vrijwilligerswerk in hun eigen organisaties. Taalbarrière, onbekendheid met vrijwilligerswerk en het zich niet thuis voelen bij de organisatiecultuur van vrijwilligersorganisaties zijn enkele redenen waarom allochtonen in mindere mate in het Nederlandse vrijwilligerswerk actief zijn.

De uitdaging voor het Servicepunt Vrijwilligers en de vrijwilligersorganisaties is om de verbinding te leggen tussen het vrijwilligerswerk in zelforganisaties van allochtonen en het Nederlandse vrijwilligerswerk

Welzijn Nieuwe Stijl

De veranderende rol van de samenleving maakt aanpassing van het welzijnswerk noodzakelijk. Van verzorgingsmaatschappij naar een samenleving waarin zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid centraal staan. Welzijn Nieuwe Stijl kent een aantal uitgangspunten. Zoals een omslag van welzijnswerk van aanbod- naar vraaggerichtheid. Wat kunnen burgers zelf of met hulp van hun sociale omgeving doen? Wat kan de professional doen om aan te sluiten bij de vraag van de burger en de zelfredzaamheid te versterken? Eén ding is zeker. Het gesubsidieerde welzijnswerk gaat onder invloed van Welzijn Nieuwe Stijl veranderen. Het past in deze omslag dat de gemeente kritisch naar de resultaten van welzijnsinstellingen kijkt.

De toepassing van Welzijn Nieuwe Stijl vraagt om een kanteling in denken en doen bij het Servicepunt Vrijwilligers, de vrijwilligersorganisaties en de vrijwilligers

3.2 Demografische ontwikkelingen

Vergrijzing is niet nieuw: het aandeel 65-plussers in de totale bevolking van Nederland is sinds begin jaren zestig gestegen van 5,8 % naar 15,6% in 2011 (Weert: 18,8%). Na 2010 gaat de naoorlogse geboortegolf de leeftijd van 65 jaar passeren en versnelt de vergrijzing. Het aandeel 65-plussers stijgt dan van 15,6% in 2011 naar 17,8% in 2015 en naar 21,7% in 2025.² In Weert liggen de cijfers volgens de prognose van ETIL nog hoger: 16,1% in 2011, 21,7% in 2015 en 27,2% in 2025

De toenemende vergrijzing van de bevolking leidt tot een toename van hulpvragen. Vooral de dubbele vergrijzing zorgt ervoor dat veel mensen langdurig hulp nodig hebben. Dubbele vergrijzing wil niet alleen zeggen dat het aantal 65-plussers toeneemt, maar daarbinnen vooral de groep 80+. De vergrijzing heeft op allerlei manieren effect op het vrijwilligerswerk. Niet alleen omdat het tot een grotere zorgvraag leidt, maar ook omdat het van invloed is op het vrijwilligersbestand. Vrijwilligers die actief zijn binnen organisaties vergrijzen ook.

Daartegenover kan de nieuwe generatie (jongere) ouderen mogelijk nieuw potentieel aan vrijwilligers vormen

3.3 Beleidsontwikkelingen

Wet maatschappelijke ondersteuning

Per 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) ingevoerd. Gemeenten hebben als regievoerder een essentiële rol binnen de Wmo: de invulling van de in de wet genoemde prestatievelden, waaronder prestatieveld 4 'Ondersteunen van Mantelzorg en Vrijwilligers'. Gemeenten hebben de opdracht ervoor te zorgen dat alle burgers kunnen deelnemen aan de samenleving. Voor veel kwetsbare groepen is dat niet vanzelfsprekend. De Wmo moet het juist mogelijk maken dat deze groepen kunnen meedoen door hen die ondersteuning te bieden die nodig is. Als mensen deze hulp in hun eigen kring niet kunnen vinden is het de taak van de gemeente hiervoor te zorgen.

De Wet maatschappelijke ondersteuning doet in toenemende mate een beroep op de inschakeling van vrijwilligers

Door de toekomstige (2013) overheveling van een groot aantal kwetsbare groepen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Wmo zal de inschakeling van vrijwilligers nog verder toenemen. De breedte van de Wmo betekent dat het vrijwilligerswerk op veel manieren verbonden is aan deze wet, in het bijzonder het in de wet genoemde prestatieveld 4, 'Ondersteunen van Mantelzorg en vrijwilligers', maar ook in sectoren waar de vrijwillige inzet niet expliciet benoemd is zoals:

² Nota demografische ontwikkelingen in Weert 23-9-2011

- Prestatieveld 1 Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten. In Weert wordt dit hoofdzakelijk ingegeven door “Mijn Straat, Jouw Straat”.
- Prestatieveld 5 Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

De druk op het vrijwilligerswerk neemt toe

3.4 Ontwikkelingen binnen het vrijwilligerswerk

Nieuwe groepen vrijwilligers

Een toenemende categorie mensen betreft het aantal ‘niet-actieven’ in de samenleving. Het aantal (vervroegd uitgetreden) gepensioneerden en arbeidsongeschikten is groot en vormt een mogelijk potentieel aan nieuwe vrijwilligers. Vooral de (jongere) ouderen kunnen als menselijk kapitaal worden beschouwd. Ze zijn vaak gezond, actief, mondig, goed opgeleid en beschikken over veel ervaring, kennis en deskundigheid. Door maatschappelijke stages kan ook het potentieel aan jonge vrijwilligers toenemen. Een andere bron voor het vinden van nieuwe vrijwilligers is het bedrijfsleven dat zich steeds meer wil profileren door middel van maatschappelijke betrokkenheid.

Inzicht in de motieven om vrijwilligerswerk te doen is van belang bij het werven

Nieuwe vormen van vrijwilligerswerk

Er ontstaan steeds meer initiatieven van vrijwillige inzet die geen vrijwillige karakter hebben. Dit wordt ook wel ‘geleid vrijwilligerswerk’ genoemd. Een voorbeeld daarvan zijn de maatschappelijke stages en vrijwilligerswerk dat wordt verricht in het kader van re-integratietrajecten.

Het gevolg van deze nieuwe vormen van vrijwilligerswerk is dat er een nieuw type vrijwilliger het vrijwilligerswerk instroomt

Meer maatwerk

De interesse voor het soort vrijwilligerswerk verschuift: de meer ‘traditionele’ vormen van vrijwilligerswerk lopen terug, terwijl activiteiten die tegemoet komen aan persoonlijke interesses en behoeften meer mensen trekken. Mensen hebben meer belangstelling gekregen voor (kortdurende) activiteiten in losse verbanden die minder intensief zijn.

De kans dat mensen vrijwilligerswerk gaan doen neemt dus toe, wanneer de activiteiten aansluiten bij hun interesses, competenties, talenten en mogelijkheden.

Dit betekent dat er meer maatwerk geleverd dient te worden bij de match tussen vraag en aanbod

4. HUIDIGE BELEID IN WEERT

4.1 Visie op vrijwilligersbeleid

Burgers van Weert moeten zich prettig voelen in de samenleving, waardoor ze ook verantwoordelijkheden kunnen en willen nemen om daaraan een bijdrage te leveren. Het doen van vrijwilligerswerk is hiervoor een geschikt instrument. Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties dragen bij aan de sociale samenhang in wijken en buurten. Daarnaast biedt vrijwilligerswerk mogelijkheden voor het meedoen aan de samenleving. Ook wordt via vrijwilligerswerk de integratie van verschillende groepen in de samenleving bevorderd.

Weert kent een sterk verenigingsleven en het is mede de taak van de gemeente om het vrijwilligerswerk te behouden en te versterken. Vrijwilligersorganisaties zijn zelf verantwoordelijk voor het vrijwilligersbeleid van de eigen organisatie. De rol van de gemeente is faciliteren, stimuleren en waarderen van vrijwilligerswerk, zodat de vrijwilligersorganisaties goed kunnen gedijen. Daarbij zullen we ons niet alleen op de traditionele vrijwilligers moeten richten. Nieuwe doelgroepen, zoals jeugd, 'jongere' ouderen en bedrijven moeten worden gestimuleerd om vrijwilligerswerk te gaan doen en hiervoor zullen andere, nieuwe vormen van vrijwilligerswerk bedacht moeten worden.

4.2 Wat doen we al

Subsidiebeleid

Subsidie is een van de belangrijkste financiële beleidsinstrumenten die de overheid tot haar beschikking heeft. Subsidie is een middel om bepaalde beleidsdoelen te realiseren. De gemeente Weert heeft in de 'Subsidieverordening welzijn 2006' de uitgangspunten vastgelegd die worden gehanteerd bij de huidige inzet van het instrument subsidie voor vrijwilligersorganisaties, die actief zijn op het brede beleidsterrein van Welzijn.

Overzicht omvang en spreiding subsidiegelden

Cluster	Aantal aanvragers/organisaties	Totaal jaarlijks subsidiebedrag €
Sport	65	319.940,-
Welzijn	90	415.617,-
Cultuur	61	186.345,-
Volkscultuur	19	35.557,-

Bron: concept nota subsidiebeleid Weert 16-8-2011

Ontwikkelingen subsidiebeleid

In de bestuursopdracht "Toetsen en aanpassen Subsidieverordening Welzijn 2006" is aangegeven dat de gemeente Weert het subsidiebeleid wil vereenvoudigen en actualiseren. Hiervoor is een eerste conceptnota opgesteld, bedoeld om met de gemeenteraad te discussiëren over de kaders voor subsidieverstrekking in de nabije toekomst. Het voornemen is dat voortaan gekozen wordt voor twee soorten subsidies, jaarlijkse subsidies en eenmalige subsidies, met daarbij duidelijke regels en een eenvoudige manier van aanvragen en verantwoorden. Subsidies die bijdragen aan de doelstelling van de gemeente Weert op de diverse beleidsterreinen. Subsidies waarmee de verenigingen vooruit kunnen en niet onnodig worden belast met administratieve rompslomp, zodat vrijwilligerswerk ook in de toekomst een belangrijke bijdrage kan blijven leveren aan het leefklimaat binnen de samenleving in Weert.

Verzekering vrijwilligersorganisaties

Naast het verstrekken van subsidies aan vrijwilligersorganisaties heeft de gemeente Weert twee verzekeringspakketten afgesloten, die de risico's van het vrijwilligerswerk zo goed mogelijk afdekken. De gemeente beoogt hiermee het maatschappelijk belang van vrijwilligerswerk te benadrukken en de participatie van vrijwilligers te stimuleren.

Alle vrijwilligers zijn verzekerd:

- ongeacht hun leeftijd
- ook bij eenmalige activiteiten
- is niet gebonden aan een minimum aantal uren
- is ook van toepassing bij kerkelijk werk en buurtactiviteiten

Stagiaires in het kader van de maatschappelijke stage voor scholieren vallen eveneens onder deze verzekering.

Servicepunt Vrijwilligers

Het Servicepunt Vrijwilligers is een onderdeel van Stichting Punt Welzijn en opgezet ter ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. De diensten van het servicepunt zijn gericht op alle gebieden waar vrijwilligerswerk plaats vindt. Vrijwilligersorganisaties en non-profit organisaties (zoals zorginstellingen) kunnen via de Vrijwilligers Vacature Bank (VVB), die onderdeel is van het Servicepunt vrijwilligers, op zoek naar nieuwe vrijwilligers. Potentiële vrijwilligers kunnen bij de VVB terecht en zelf, of via actieve bemiddeling van de vrijwillige medewerkers van de vacaturebank bemiddeld worden naar een passende functie. Het aantal contactmomenten van de bemiddelaars via de VVB in 2011 bedraagt:

	2011 (januari t/m oktober)
Contacten per brief	1
Contacten per e-mail	593
Persoonlijke contacten	115
Telefonische contacten	192
Aantal contactmomenten	901

Bron: managementrapportage Servicepunt Vrijwilligers

	2011 (januari t/m juni)
Nieuw aangemelde vrijwilligers	126
Nieuw aangemelde vacatures	57
Personen die vrijwilligerswerk vonden	55

Bron: managementrapportage Servicepunt Vrijwilligers

Het Servicepunt Vrijwilligers fungeert ook als stagemakelaar in het kader van de maatschappelijke stages. Door de maatschappelijke stages maken jongeren kennis met het vrijwilligerswerk en is de kans groter dat ze later ook vrijwilligerswerk gaan doen. Hiervoor is het project "de Jonge Vrijwilliger" uitgewerkt samen met de vier scholen van voortgezet onderwijs in Weert en Nederweert. Dit heeft geresulteerd in een website (www.dejongevrijwilliger.nl) waarop leerlingen en stagebieders elkaar kunnen vinden voor het regelen van een maatschappelijke stage.

Aantal maatschappelijke stages begin schooljaar 2011

Activiteit	Aantal stages
Administratie/ ICT	12
Evenementen	38
Goede doelen	19
Horeca/ verkoop	11
Muziek	3
Natuur/ Milieu	7
Sport en spel	114
Techniek	1
Zorg / welzijn	84
Totaal	289

Andere concrete dienstverlening die via het Servicepunt Vrijwilligers wordt aangeboden is:

- Deskundigheidsbevordering via cursussen, workshops, folders en het verspreiden van nieuwsbrieven onder vrijwilligersorganisaties
- Advies en ondersteuning bijvoorbeeld bij fondswerving en sponsoring

- Organiseren van het Vrijwilligerscongres
- Organiseren van promotie-activiteiten waar vrijwilligers(organisaties) zich kunnen presenteren om nieuwe vrijwilligers te vinden en te verbinden
- Opzetten van nieuwe projecten zoals bijvoorbeeld Maatschappelijk Betrokken Ondernemen
- Organiseren van de Jaarlijkse Loterij waarbij prominenten vrijwilligerswerk verrichten
- Waardering van vrijwilligers (Vrijwilligers verwendag)

Ondersteuning door Punt welzijn

De gemeente Weert heeft al meerdere jaren een subsidierelatie met de Stichting Punt Welzijn waarbij op basis van een meerjarige overeenkomst afspraken gemaakt worden over de te leveren diensten en activiteiten. Deze activiteiten en diensten voert Punt Welzijn uit op vijf van de 9 negen WMO prestatievelden en het ondersteunen van vrijwilligers is daar een onderdeel van. Vanuit de verschillende prestatievelden wordt een relatie met het vrijwilligerswerk onderhouden. Naast de inzet van professionele beroepskrachten maakt Punt Welzijn zelf ook gebruik van de inzet van vrijwilligers. Bijvoorbeeld vrijwillige ouderadviseurs en de vrijwilligers van de Vrijwilligers Vacature Bank. Alleen al bij de ouderensociëteit de Roos worden jaarlijks 24.750 vrijwilligersuren (vergelijkbaar met 20 full-time formatieplaatsen) ingezet. Daarnaast biedt Punt Welzijn studenten van het hoger en middelbaar beroeps onderwijs een leerplaats aan en zet deze in bij de verschillende projecten die te maken hebben met vrijwilligerswerk.

De ondersteuning van Punt welzijn op Wmo prestatieveld 4 (mantelzorg en vrijwilligers) bestaat uit:

- Het in stand houden en doorontwikkelen van het Servicepunt Vrijwilligers
- Het aanboren en binden van nieuwe groepen vrijwilligers, zoals jongeren via de maatschappelijke stage (MAS) en (aankomende) ouderen. Voor deze laatst genoemde groep werd in 2010 het project 'Senior Vrijwillig Actief' gestart met als resultaat dat circa 50 ouderen zich hebben ingeschreven bij de VVB. Zes personen zijn doorverwezen naar het Toon Hermans Huis. Elf personen die wel ingeschreven stonden maar die nog geen vrijwilligerwerk deden zijn benaderd. Daarnaast werden 14 vrijwilligersorganisaties betrokken bij een brainstorm-sessie over het 'seniorproof' maken van organisaties. De activiteiten zijn in 2011 voortgezet
- Het verder invulling geven aan Maatschappelijk Betrokken Ondernemen waarbij bedrijven en organisaties enthousiast gemaakt worden voor samenwerking met vrijwilligers. Dit heeft geleid tot deelname van drie bedrijven aan NL Doet.

Met ingang van januari 2012 krijgt Punt Welzijn er een nieuwe taak bij namelijk het ondersteunen van Mantelzorgers en vrijwilligers in de zorg. Hiervoor worden in het vierde kwartaal van 2011 concrete (prestatie) afspraken gemaakt.

4.3 Verbeterpunten

De gemeente Weert kent momenteel al een stevige ondersteuningsstructuur voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties zoals de 'subsidieverordening Welzijn 2006' en het Servicepunt Vrijwilligers. Waar de vrijwilligers vacaturebank deel van uitmaakt. De subsidies vormen de basis voor de ontwikkeling en de uitvoering van maatschappelijke initiatieven en het Servicepunt richt zich op de organisaties en de ondersteuning daarvan. Om het vrijwilligersbeleid de komende jaren verder te verstevigen dienen de volgende verbeterpunten opgepakt en verder uitgevoerd te worden.

Registratie

Hoewel door het Servicepunt Vrijwilligers en de Vrijwilligers Vacaturebank Bank al diverse gegevens worden geregistreerd is het zinvol de lokale situatie beter in beeld te brengen. Ook is inzicht in de effecten van diverse activiteiten nodig als we gericht willen inspelen op toekomstige ontwikkelingen in het vrijwilligerswerk. Voor een uitgebreidere en verbeterde registratie zullen nadere afspraken gemaakt moeten worden.

Waardering

Diverse onderzoeken naar het gedrag van mensen laten zien dat voor het functioneren, waardering een van de belangrijkste drijfveren is. Vrijwilligers zetten zich niet in voor het geld, maar omdat ze zich betrokken voelen en omdat ze hun kennis en vaardigheden kunnen inzetten. Juist omdat er geen geldelijke beloning tegenover het vrijwilligerswerk staat, is een blijf van waardering belangrijk, bijvoorbeeld een individuele waardering of waardering van de vrijwilligersorganisatie.

Promotie

Om de omvang en de variatie van het vrijwilligersbestand voor de toekomst te behouden en zelfs uit te breiden zal er meer aandacht naar de promotie van vrijwilligerswerk moeten uitgaan. Inzicht in de motieven om vrijwilligerswerk te doen is hierbij van groot belang. Door aan het vrijwilligerswerk meer aandacht te besteden (waardering) en dit ook nadrukkelijker te communiceren en wordt het vrijwilligerswerk verbreid.

Imago

Naast meer aandacht voor waardering en promotie van het vrijwilligerswerk is ook het imago van het vrijwilligerswerk weinig inspirerend. Als we meer mensen willen verleiden om vrijwilligerswerk te gaan doen is een fris en modern imago nodig. Hier ligt een belangrijke taak voor de vrijwilligersorganisaties zelf, maar ook voor het Servicepunt Vrijwilligers. De gemeente kan dit faciliteren.

Nieuwe vormen van vrijwilligerswerk

Naast waardering, promotie en beeldvorming zal het om nieuwe groepen van vrijwilligers aan te boren nodig zijn om na te denken over nieuwe vormen van vrijwilligerswerk die beter aansluiten bij de wensen van de 'moderne vrijwilliger' zoals bijvoorbeeld meer kortlopende projecten of on-line vrijwilligerswerk. De vrijwilliger kan dan zelf bepalen op welk moment hij vrijwilligerswerk verricht.

5 PLAN VAN AANPAK

5.1 Actiepunten

ACTIE	OMSCHRIJVING	BASISFUNCTIE (zie blz. 7)	ACTIEHOUDER
VOORTZETTEN	▪ Subsidieverlening aan vrijwilligersorganisaties	Versterken	Gemeente
	▪ Vrijwilligersverzekering	Versterken	Gemeente
	▪ In stand houden van- en doorontwikkelen van het Servicepunt Vrijwilligers en de concrete dienstverlening zoals: <ul style="list-style-type: none"> – Vrijwilligers Vacature Bank – maatschappelijke stages – deskundigheidsbevordering via cursussen, workshops, folders en het verspreiden van nieuwsbrieven onder vrijwilligersorganisaties – advies en ondersteuning van vrijwilligersorganisaties – organiseren van activiteiten ten behoeve van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties 	Verankeren	Punt Welzijn
VERBETEREN	▪ Registratie	Verankeren	Punt Welzijn
	▪ Waardering, Promotie, & Imago <ul style="list-style-type: none"> – meer aandacht voor communicatie (PR), informatie en gebruik van sociale media – het in de picture zetten van organisaties en/of individuele vrijwilligers – aandacht schenken aan bijzondere activiteiten – meedoen aan landelijke initiatieven 	Verbreiden	Punt Welzijn
	▪ Afstemming van vraag en aanbod <ul style="list-style-type: none"> – meer directe benadering van potentiële vrijwilligers – gerichte(re) werving – VVB functioneert als makelaar tussen vraag en aanbod 	Verbinden & Makelen	Punt Welzijn
VERNIEUWEN	▪ Ontwikkelen nieuwe vormen van vrijwilligerswerk die aansluiten bij de wensen van de 'moderne vrijwilliger' <ul style="list-style-type: none"> – meer kortlopende projecten – mogelijkheden voor on-line vrijwilligerswerk – vrijwilligerswerk als opstap naar werk – maatschappelijk betrokken ondernemen 	Vertalen	Punt Welzijn

Uit het Plan van Aanpak blijkt dat Punt Welzijn bij de meeste acties ook uitvoerder is. De producten en de acties worden jaarlijks opgenomen in het Dienstenboek 2012 (voorheen productenboek genoemd). **Alle in dit plan van aanpak beschreven acties wordt SMART gemaakt in het Dienstenboek.** Zodra het Dienstenboek definitief is vastgesteld wordt dit als bijlage aan de nota Vrijwilligersbeleid toegevoegd.

5.2 Financiën

Het Plan van aanpak bevat een grote hoeveelheid activiteiten. Wat betreft het huidige beleid is in de dekking voorzien. Bij het opstellen van het vrijwilligersbeleid 2012 -2015 is uitgegaan van een sobere en doelmatige inzet van middelen, waarbij het reguliere budget van Punt Welzijn leidend is.

5.3 Evaluatie

Om het vrijwilligersbeleid te monitoren wordt voorgesteld om Punt Welzijn jaarlijks een beknopte voortgangsrapportage op te laten stellen. Hierin moet zichtbaar zijn welke acties op het gebied van vrijwilligerswerk zijn uitgevoerd en wat het resultaat daarvan is. Deze rapportage wordt door B&W vastgesteld en ter kennisname van de raad (commissie Welzijn) gebracht.